

Розділ 1 Теоретико-методологічні проблеми підготовки фахівців у системі неперервної освіти

8. Якиманская И.С. Разработка технологии личностно-ориентированного обучения / И.С. Якиманская // Вопросы психологии. – 1995. – № 2. – 1995. – С. 15-16.

У статті йдеться про особливості впровадження технології особистісно орієнтованого підходу у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя; аналізуються відповідні етапи: діагностичний, реалізаційний, оцінно-узагальнюючий; обґрунтовуються цільові орієнтири, критерії розв'язання педагогічних задач на кожному з етапів запропонованої технології.

Ключові слова: педагогічна технологія, особистісно орієнтований підхід, професійно-педагогічна підготовка, цільові орієнтири, педагогічні задачі, навчально-виховний процес.

В статье речь идет об особенностях внедрения личностно ориентированного подхода в профессионально педагогическую подготовку будущего учителя; анализируются соответствующие этапы: диагностический, реализационный, оценочно-обобщающий; обосновываются целевые ориентиры, критерии решения педагогических задач на каждом из этапов предложенной технологии.

Ключевые слова: педагогическая технология, личностно ориентированный подход, профессионально-педагогическая подготовка, целевые ориентиры, педагогические задачи, учебно-воспитательный процесс.

The article deals with the question of peculiarities of introduction of the technology of personality oriented approach into professional and pedagogical training of the prospective teacher; the proper stages are analyzed: diagnostic, realization, evaluation and summarizing; the purpose aims are grounded, as well as the criteria of solving the pedagogical tasks on each stage of the offered technology.

Keywords: pedagogical technology, personality approach, professional and training, purpose aims, pedagogical tasks, education and upbringing process.

Jan Zimny
Stalowa Wola, Polska

PEDAGOGIKA KATOLICKA DROGĄ BUDOWY «EUROPY KARPAT»

Wstęp. Inspiracją do podjęcia napisania tego artykułu był mój czynny udział w konferencji, jaka została zorganizowana w dniu 25 lutego 2012 roku w Krasiczynie koło Przemyśla. Jej tematyka i cały program poświęcony był zagadnieniom wypracowania wspólnych programów Euroregionu Karpaty w wielu obszarach życia społecznego, w tym także w obszarze życia akademickiego. Spośród wielu przedstawicieli życia społecznego, gospodarczego, politycznego, byli także nauczyciele akademicy z takich krajów jak: Czechy, Polska, Słowacja, Węgry i Ukraina, którym bliska jest idea integracji narodów w zakresie troski o dobre kształcenie i wychowanie młodego pokolenia. Sam fakt możliwości wystąpienia i zaprezentowania przez niektórych nauczycieli akademickich dotychczasowych doświadczeń z zakresu współpracy w dziedzinie edukacji, pedagogiki, pedagogii, a także rodzących się nowych inicjatyw w tym obszarze, pobudził refleksję wielu osób do podjęcia konsolidacji wspólnych działań pedagogicznych, uniwersyteckich, badawczych, naukowych – głównie w zakresie pedagogiki katolickiej.

Niniejsza refleksja, to pewnego rodzaju apel o podjęcie wspólnego zadania szczególnie przez tych, którym autentycznie leży na sercu troska o właściwe, czyli katolickie wychowanie młodego pokolenia, oparte na wartościach, dzięki którym powstała Europa. Należy wciąż pamiętać, że cała historia Europy, a więc jej powstanie, rozwój i dalsza budowa w kierunku integracji możliwa jest jedynie na duchowych wartościach, które wcześniej ją ukształtowały. Europa, która nie szanuje własnej tożsamości religijnej, nie będzie szanowała innych - to fundamentalna część dziedzictwa Jana Pawła II, który przestrzegał nas Europejczyków przed taką postawą. Nie bez znaczenia był Jan Paweł II wielokrotnie apelował i przypominał nam: «Nie będzie jedności Europy, dopóki nie będzie ona wspólnotą ducha. Ten najgłębszy fundament jedności przyniosło Europie i przez wieki umacniało chrześcijaństwo, ze swoją Ewangelią, ze swoim rozumieniem człowieka i wkładem w rozwój dziejów ludów i narodów».

Europa, która ma poszanowanie dla własnej tradycji chrześcijańskiej, własnej chrześcijańskiej tożsamości, jest w stanie także szanować inne tożsamości religijne. Europa, która nie szanuje własnej tożsamości, własnej kultury czy dziedzictwa religijnego, nie będzie szanowała innych. Takie jest właśnie głębokie przesłanie dla dalszej budowy Europy. Nie można więc mieć szacunku dla innych, o ile nie szanuje się siebie. Człowiek karmi innych tym, czym sam żyje. I to jest fundamentalna część dziedzictwa Jana Pawła II, które winno pozostawać żywotnym elementem naszej świadomości

i naszego działania jako realizacja Jego testamentu. W tę ideę budowy Europy winna być wpisana także pedagogika katolicka, o której wielokrotnie mówił Jan Paweł II na kanwie rozważań dotyczących jej integracji. Zatem jest to zadanie szczególnie postawione wobec uczelni, ośrodków akademickich, pedagogów, wychowawców i nauczycieli wszystkich poziomów kształcenia.

1. Rys historyczny idei «Europy Karpat»

Mówiąc szerzej o aspekcie pedagogicznym tej inicjatywy, należy wpiąć kilka słów powiedzieć o początkach samej inicjatywy «Europy Karpat». A należy pamiętać, że inicjatywa ta to budowanie wspólnoty państw położonych geograficznie wokół gór Karpat. Idea ta zrodziła się na Ukrainie w 2003 roku i dotyczyła początkowo stworzenia specjalnego programu ochrony Karpat jako środowiska. Następnie idea ta obejmowała kolejne inicjatywy, które zostały włączone do tego programu. Od początku tej idei podjęto szereg różnych działań, w tym m.in. zorganizowano kilka konferencji tematycznych, wiele sesji i spotkań o charakterze lokalnym i międzynarodowym. Powstało też kilka cennych inicjatyw o szerszym wymiarze, które wpisały się merytorycznie w tę ideę. Co prawda wiele z nich – szczególnie u początku – skupiona była głównie na problemach ekonomicznych, środowiskowych i turystycznych. Z czasem jednak dostrzeżono potrzebę poszerzenia spektrum działań o nowe obszary. Tak więc włączano nowe elementy, które dziś odgrywają istotną rolę w całym procesie integracyjnym Europy. Do nich m.in. należą kwestie akademickie, edukacyjne, kulturowe.

Pierwsza tego typu konferencja odbyła się w Przemyślu, druga zaś w Nowym Targu, a trzecia na Śląsku zaś podsumowanie odbyło się 08 września 2011 roku na Gospodarczym Forum w Krynicy. Celem konferencji było omówienie współpracy transgranicznej i międzynarodowej państw europejskich na obszarach górskich oraz współpracy regionalnej państw obszaru Karpat i nadanie temu procesowi odpowiedniego odzwierciedlenia w polityce unijnej i jej decyzjach finansowych. Warto w tym miejscu przypomnieć, że Makroregion Karpacki wypełnia kryteria definicyjne, jako że w pełni jest obszarem łączącym «terytoria różnych państw i regionów powiązanych wspólnymi cechami i problemami». Obejmuje duży fragment Europy Środkowej, Południowo-Wschodniej i Bałkanów. Karpaty, warto o tym pamiętać, są jednym z największych łańcuchów górskich Europy (bardziej rozległy od Alp), z największą bioróżnorodnością, rozciągający się w kształcie łuku na przestrzeni ponad 1500 km począwszy od Austrii, przez Czechy, Polskę, Słowację, Węgry, Rumunię, Ukrainę objętą programem Partnerstwo Wschodnie, aż po Serbię. Jest to obszar niezwykle ważny geopolitycznie i kluczowy dla południowo-wschodniego kierunku polityki europejskiej. Ponadto jest to obszar bardzo bogaty kulturowo i różnorodny społecznie. Stanowi wspaniały przykład europejskiego bogactwa tradycji, która łączy się z nowoczesnością. I wreszcie jest to jeden z najważniejszych europejskich zasobów środowiska naturalnego o niezwykle bogactwie przyrodniczym.

Biorąc pod uwagę powyższe elementy koniecznym jest, pochylenie się nad zagadnieniem euroregionu także w kontekście życia akademickiego, prowadzonych badań naukowych, krzewienia kultury, wypracowywania programów kształceniowych i wychowawczych. Z drugiej strony musimy pamiętać, że na terenie tym występują poważne problemy jak i wyzwania, które należy podjąć. Pominę te, które są poza prowadzonymi badaniami czy zainteresowaniami, zaś zwrócę głównie uwagę na problem kształcenia i wychowania młodego pokolenia opartego na bazie tych wartości, na których wyrosła Europa. Są to jej korzenie, bez których Europa nie ma racji bytu. A jeśli zapomnimy o tym fundamencie, Europa może zmierzać w «dziki» zaułek przyszłości. Jest to więc aktualne wyzwanie dla nas, współczesnego pokolenia, o czym wielokrotnie przypominał nam bł. Jan Paweł II. Zatem skupimy szczególnie naszą uwagę nad tym, co bliskie jest autorowi artykułu, a mianowicie nad pedagogiką katolicką.

2. Nowy kierunek pedagogiki jako część idei

Powróćmy na chwilę do wcześniejszej myśli. Otóż powiedzieliśmy, że Europa nie może odwrócić się od swoich wartości kulturowych, którym były wartości chrześcijańskie. Gdyby zapytać jakiegokolwiek Europejczyka o wartości, które legły u podstaw integracji europejskiej, jestem pewien, iż dziewięć na dziesięć osób rozpoczęłoby wymienianie od praw człowieka, do których mogłyby zostać dodane demokracja, praworządność czy solidarność. Właśnie uznanie praw

człowieka jest prawdopodobnie wspólnym mianownikiem wartości, które postrzega się jako konstytutywne dla kontynentu. I to jest naturalnie prawdziwe, słuszne i zrozumiałe. Jednak stawianie w centrum jednostki ma swoją cenę. Coraz częściej widać, że jednostka staje się egocentryczna. Jednostka jest w centrum, ale też sama siebie stawia w centrum. Europa nie będzie w stanie sprostać kryzysom takim, jak obecny, o ile skoncentruje się wyłącznie na jednostce i prawach jednostki, których wagi nie neguję, nie zaś na odpowiedzialności jednostek za siebie nawzajem. To lekcja o niesłychanym znaczeniu, choć jakże często zapominana. Mówi się o prawach, a nie o obowiązkach. A magisterium Jana Pawła II zawsze przypominało nam, że jest to sytuacja dwubiegunowa – jednostka ma prawa, lecz ma także obowiązki.

Poniekąd już zapomnieliśmy o wydarzeniach historycznych, które popełniły pewien błąd w tym zakresie. Warto przypomnieć, iż przecież jesteśmy tworcami i dziedzicami rewolucji francuskiej, ale też jesteśmy tworcami i dziedzicami tradycji Aten, jesteśmy tworcami i dziedzicami Jerozolimy i Rzymu, bez których tracimy całe swoje znaczenie. Europa bez chrześcijaństwa jako swojej wartości kulturowej nie może być prawdziwie Europą. Góry zaś to jedynie rzeczywistość naturalna ukazująca piękno przyrody, ale też i symbol mający bogactwo treści. Idea, jaka się ostatnio skupia wokół Gór Karpat winna mieć jeszcze inną wymowę. Winna dotyczyć rzeczywistości człowieka, jego kształcenia, wychowania, integralnej formacji – w tym formacji duchowej. Drogą realizacji tych zadań jest pilna potrzeba pedagogiki katolickiej.

Powinnością katolików jest pójście na krańce świata z misją ewangelizacyjną. Można by nawet pomyśleć, że jest to najbardziej agresywna i nietolerancyjna postawa, jaką mógłby przyjąć chrześcijanin. W pewnym sensie wychodzenie do osób, które nie podzielają naszej wiary i mówienie im o niej takie właśnie jest. Jednak w rękach Jana Pawła, pod piórem Jana Pawła, stało się to wspaniałą lekcją tolerancji. Papież mówi chrześcijanom: wierzycie w prawdę, musicie ją więc wyznawać; nie wolno czynić swojej wiary czymś prywatnym, na użytek domowy, czymś, co przystoi raczej Kościołowi. Wy musicie iść i dawać świadectwo. Ponadto, nieodżałowany Papież nieustannie przypominał, iż Kościół nigdy nie narzuca, a jedynie proponuje. Tą propozycją na dziś jest pedagogika katolicka. Potrzeba kształcenia i wychowania katolickiego. Jesteśmy w Kościele katolickim, jesteśmy katolikami, tworzymy różnego rodzaju placówki katolickie. Ten depozyt mamy rozwijać, pielęgnować.

Po niemal pół wieku trwającym okresie panowania w wielu krajach jedynie «słusznego systemu» obfitującego w odmieniane przez wszystkie przypadki slogany, nadszedł na szczęście czas, któremu nie obce powinno być myślenie, głębsza refleksja i analiza. Zagadnienie wychowania w ostatnim czasie stało się szczególnym tematem dyskusji w wielu środowiskach. Człowiek początku XXI wieku stoi przed wielkim dylematem: z jednej strony chce mieć jasną i wyraźną perspektywę, ku czemu ma zmierzać, na jakich wartościach oprzeć swoje życie, z drugiej zaś strony pragnie sprostać kierowanym pod jego adresem oczekiwaniom i wymaganiom bycia osobą samodzielną, odpowiedzialną, twórczą, moralną. Organizacją działania wychowawczego zajmuje się doktryna wychowawcza Kościoła, której podstawy wyraźnie nakreśliła encyklika Piusa X – *O chrześcijańskim wychowaniu młodzieży* - zwana kartą konstytucyjną. Ponadto należy zauważyć, że charakter katolickości staje się coraz bardziej szerszy, zrozumiały, lansowany i oczekiwany. Każdy obiektywnie i realnie oceniający dzisiejszą rzeczywistość zauważa, że na w kontekście powstałych szkół i tworzenia nowych jako katolickich, istnieje wielka potrzeba zorganizowania nowego kierunku kształcenia – pedagogiki katolickiej. Należy więc jasno powiedzieć, że istnieje pilna potrzeba zorganizowania pedagogiki katolickiej – nie tylko od strony historyczno-statystycznej (liczba wierzących, oczekiwania wiernych), ale także ze strony strategiczno-dziejowej, bowiem znaki czasów wskazują na tę potrzebę jako ludzi wiary, postaw wychowawców, którzy by sprostali współczesnym wyzwaniom.

Wychowanie katolickie zakłada określoną wizję człowieka i hierarchię wartości. Stąd w procesie wychowania należy pamiętać o wartościach, które stanowią podstawowy element w procesie edukacji i formacji młodego człowieka. Jeżeli świat stworzony przez Boga ma być administrowany przez człowieka, który również jest stworzony przez Boga, to jedyna logiczna odpowiedź brzmi, że świat musi być organizowany według Bożej myśli, według natury świata, bo

taka jest natura świata i taka jest natura człowieka, i żeby według Bożej myśli było wszystko zorganizowane, i ekonomia, i edukacja, i modlitwa, i rodzinne życie, i życie polityczne, międzynarodowe też. My jako katolicy tak mamy patrzeć, i tak mamy głosić. Dlaczego pedagogika katolicka, i co to słowo znaczy jeszcze dla edukacji? Jeśli coś jest katolickie, to ma mieć w sobie tę integralną wizję świata i integralną, uniwersalną, wizję człowieka. I każdy, kto wchodzi na obszar katolickiej instytucji, musi akceptować charakter katolicki, a więc, że tu jest to nauczanie uniwersalne, zgodne z naturalnym porządkiem rzeczy, które Pan Bóg stworzył, i zgodne z myślą i nauczaniem Jezusa Chrystusa. Mówiąc o pedagogice katolickiej, mamy też na uwadze jej cel. Na pewno, jest to wykształcenie mądrego, mającego dużą wiedzę o świecie człowieka. Ale też jest to uformowanie, ukształtowanie człowieka dojrzałego, który jest człowiekiem mądrym w życiu, czyni dobro, ale jednocześnie człowieka, który idzie w świat, jako dorosły, z pewną propozycją, jest człowiekiem wiary, jest człowiekiem Boga.

Tak więc z dużym spokojem możemy patrzeć na tę nadzieję, na tę szansę, na tę propozycję, którą pedagogika katolicka może wypracować nie tylko dla szkół katolickich, ale także dla szkół państwowych, w których są nauczyciele katolicy, a szczególnie dla szkół państwowych. Pedagogika katolicka ma swojego wychowanka, swojego ucznia, prowadzić do umiejętnej syntezy. Natomiast wychowanek z tą syntezą już pójdzie w świat, aby proponować nowe rozwiązania nie tylko obszarów, sfer religijnych, ale tych sfer świeckich gospodarki, ekonomii, polityki, socjologii, kultury, wszystkich. Czy mówienie o pedagogice katolickiej dzisiaj jest zupełnie nową propozycją, czy jest to więc mówienie o czymś, czego nie było do tej pory? Nie mówię jedynie o kwestii terminologicznej, mówię o merytorycznym pomysle, idei, koncepcji: czy więc jest to coś zupełnie nowego? Myślę, że kwestia ta nie jest zupełnie nową, ale wymaga dopracowania i wdrożenia w życie. Przez cały czas swojego pontyfikatu Ojciec Święty Jan Paweł II ukazywał nam - a więc Europie i Europejczykom - wzniosłe wizje duchowe i moralne. Są to wizje jedności w różnorodności, twórczej wierności chrześcijańskim korzeniom, wolności w prawdzie i solidarności. Jak wynika zwłaszcza z metafory «dwóch płuc», którymi Europa powinna znów oddychać, przed kontynentem europejskim otwiera się perspektywa tworzenia i realizacji nowej pedagogiki – pedagogiki katolickiej, opartej na wartościach.

3. Trzy wymiary

Mówiąc o pedagogice katolickiej, trzeba by uchwycić trzy odrębne rozumienia jej pojęcia. Uważam, że ciągle dominuje u nas próba jednego rozumienia, jednego ujęcia pedagogiki katolickiej. Nie mogę się dlatego obronić przed taką myślą, intuicją, żeby zaproponować odrębną dyskusję nad pojęciem pedagogiki katolickiej w trzech różnych obszarach. Każdy z nich może być nazwany tym samym terminem pedagogika katolicka i dopiero wzajemne przyporządkowanie tych obszarów, usystematyzowanie, myślę, pomoże też poprowadzić dalszą dyskusję.

Mam wrażenie, że ciągle dominuje u nas próba jednego rozumienia, jednego ujęcia pedagogiki katolickiej. Nie mogę się dlatego obronić przed taką myślą, intuicją, żeby zaproponować odrębną dyskusję nad pojęciem pedagogiki katolickiej w trzech różnych obszarach. Każdy z nich może być nazwany tym samym terminem pedagogika katolicka i dopiero wzajemne przyporządkowanie tych obszarów, usystematyzowanie, myślę, pomoże też poprowadzić dalszą dyskusję.

Rozumienie najbardziej szerokie pedagogiki katolickiej jako całość kształcenia i wychowania w duchu katolickim, cokolwiek dokonuje się w ramach kształtowania człowieka, wychowania człowieka, formacji człowieka w duchu katolickim może być nazwane pedagogiką katolicką, czyli pedagogiką u katolików, po katolicku, albo zgodnie z założeniami katolickimi.

Drugie jest rozumienie ściśle pedagogiki katolickiej. Z tym należałoby łączyć bardziej takie myślenie, że jest to ogólne nauczanie i ogólne wychowanie w szkole, ale w duchu katolickim, ale akcent postawiłbym na ogólne kształcenie ogólne wychowanie w szkole, kształcenie ogólne człowieka, wychowanie ogólne człowieka, ale prowadzone w szkole w duchu katolickim. W pedagogice katolickiej w sensie ścisłym tu jest bardzo istotny fakt, że powstają szkoły katolickie. Muszą być przygotowane i programy i metody własne i efekty weryfikowalne z punktu widzenia katolickiego. Jest też druga grupa szkół, to są szkoły mające ogólny status szkoły państwowej lub prywatnej, ale mające patronat rozpoznanego i przyjętego z racji na jego katolickie życie i efekty

katolickiego życia, przykład szkoły Jana Pawła II. I trzecia grupa szkół to pozostałe szkoły powszechne, prywatne, w których są nauczyciele katolicy i uczniowie katolicy. I sam fakt, że w jakiegokolwiek szkole nauczyciel katolik jest nauczycielem i ma przed sobą ucznia katolika, uprawnia go to, żeby do zwykłych programów przez ministerstwo zatwierdzonych, żeby to wszystko grało swoją autorską aplikację jak on przeżywa czy historię, czy matematykę, czy chemię, czy przyrodę, czy coś innego jeszcze włącznie z wychowaniem fizycznym, gdzie też można uczyć kultury patrzenia na ciało, szacunku do ciała, budowanie ciała. To jest drugie rozumienie pedagogiki katolickiej - w sensie ścisłym, z takim rozróżnieniem na te trzy szkoły takie różne aplikacje. I jeszcze jedno, wąskie, czy nawet zawężone, albo specjalistyczne rozumienie pedagogiki katolickiej, jako zbiór metod pedagogicznych dopuszczanych dla katolickich nauczycieli i katolickich uczniów, czyli nie sprzecznych z myślą Bożą. I gdyby rozumieć tak, w takim sensie tę pedagogikę katolicką, propozycja metodyczna, czy metodologiczna, sposoby prowadzenia zajęć, sposoby oddziaływania to możemy dojść do zupełnie odwrotnej konkluzji, że pedagogika katolicka staje się elementem katechetyki.

Tak więc w szerokim rozumieniu pedagogika katolicka jako całość dzieła wychowawczego jest elementem składowym integralnego kształcenia i wychowania. Przy drugim założeniu, pedagogika katolicka w sensie ścisłym, to pedagogika katolicka jako odrębna nauka, które uzupełnia i współpracuje z innymi naukami. W trzecim założeniu, tym najściślejszym, zawężonym, pedagogika katolicka jako same metody wyselekcjonowane, wyspecjalizowane i dane jako instrument oddziaływania staje się węższym ujęciem, bo jest elementem określonego oddziaływania.

4. Ku jedności

Wspólne korzenie Europy, wspólny jej fundament dają przesłanki ku temu, aby budować nie tylko jedność w gospodarce, ale jedność w wychowaniu opartej na wspólnych jednoczących Europę wartościach, wspólnej idei wychowania i kształcenia katolickiego. A przede wszystkim mamy budować na jedności kościelnej, właściwej jedynemu Ciału Chrystusa, który jest obecny i działa w historii przez swojego Ducha. Z tej jedności, jako daru Ducha Chrystusa, ofiarowanego Kościołowi, wypływa pilna potrzeba udzielenia odpowiedzi, osadzonej w prawdzie i miłości, na wyzwanie dotyczące pedagogiki jako drogi formacji nowych pokoleń. Jedność ta nie ma jednak wymiaru wyłącznie kościelnego, ponieważ dotyczy także narodów współtworzących Europę. Dlatego istnieje potrzeba budowania «wspólnego europejskiego domu». Taka jedność buduje się i rozwija także poprzez wzajemną wymianę doświadczeń, refleksji, między różnymi ludami, kulturami i Kościołami.

Ponadto należy pamiętać, że jest to jedność żywa, która będzie mogła stać się źródłem życia w takiej mierze, w jakiej kontynent europejski zdoła odkryć na nowo swoje chrześcijańskie korzenie, powracając do nich i dochowując im wierności, nie pod wpływem jakiegось tęsknoty za przeszłością, ale w sposób dynamiczny i twórczy, tak, aby móc podejmować współczesne wyzwania i doprowadzić do nowego spotkania Ewangelii ze zmienioną rzeczywistością społeczną, ekonomiczną, polityczną i kulturową. Właśnie ta twórcza wierność własnym chrześcijańskim korzeniom pozwoli mieszkańcom Europy i jej narodom zaznać owej autentycznej wolności, która oparta jest na prawdzie, łączy się z miłością i ofiarą, wzrasta i wyraża się przez solidarność oraz realizuje się przez dar z siebie, a której Chrystus jest zwińczeniem i pełnią. Pozwoli Europie też zachować niezachwiane przekonanie, że poza Chrystusem nie ma prawdziwej wolności oraz że wiara w Niego nie jest bynajmniej opium dla ludów, ale najlepszą gwarancją i najskuteczniejszym bodźcem dla ich wolności.

Najgłębszym źródłem tej zdolności przywracania jedności Europie jest «misja prorocka», którą Papież realizował z niezmożoną wytrwałością. Niestrudzenie «mówił o Bogu», głosił Jego słowo, wzywał człowieka, aby spotkał się z Jezusem, nie lękając się Go i nie bojąc się otworzyć Mu drzwi serca, społeczeństwa, narodów. «Europo, otwórz drzwi Chrystusowi!»; «Odnajdź samą siebie. Bądź sobą. Powróć do swych początków. Odkryj swoje korzenie»; «Odnajdź swoją duszę»: oto niektóre spośród wielu dobitnych i obrazowych wyrażań, jakie przy różnych okazjach słyszeliśmy z ust Jana Pawła II. Mówią one o tym, że nasz kontynent i wszyscy jego mieszkańcy pilnie potrzebują nowego spotkania z Chrystusem i Jego Ewangelią, potrzebują nowego kształcenia, nowego wychowania,

nowej formacji. Stąd właśnie bierze początek nieustanne wezwanie do pochylenia się także nad pedagogiką katolicką. Jest to, którego nie można odrzucić ani odłożyć na później, musi pobudzić do działania każdego z nas, kto ma w sobie odrobinę odpowiedzialności za to pokolenie i za przyszłe pokolenia. Cała Europa stoi dziś wobec nowych wyzwań, a jednym z nich jest wyzwanie ku nowemu spojrzeniu na człowieka w duchu wiary.

Nie należy też zapominać, że to dzisiejsze wyzwanie oznacza głoszenie Chrystusa i Jego Ewangelii jako formatora, ale zarazem łączy się nierozdzielnie z głoszeniem człowieka, jego nienaruszalnej godności osoby stworzonej na obraz Boży, jego zadań i powinności. W ten sposób służba człowiekowi i służba Bogu splatają się nierozdzielnie jak dwie rzeczywistości bliźniacze, dopełniające się wzajemnie na płaszczyźnie misji odpowiedzialności za właściwe wychowanie społeczeństwa.

Należy jasno podkreślić, że Jan Paweł II formułował wizję zjednoczonej Europy jako «wspólnoty ducha», nawiązującej do bogatego wielokulturowego i wieloreligijnego jej dziedzictwa, podkreślając dziejową rolę chrześcijaństwa, które w najpełniejszy sposób wpłynęło na kształt jej kultury. «Nie będzie jedności Europy, dopóki nie będzie ona wspólnotą ducha» - powiedział do prezydentów siedmiu krajów europejskich, przybyłych na spotkanie z nim u grobu św. Wojciecha w Gnieźnie 3 czerwca 1997 r.

W tym też celu powołany został Międzynarodowy Zespół Pedagogiki Katolickiej przez przedstawicieli Czech, Słowacji, Polski Ukrainy i Węgier. Współpraca tego zespołu jest podejmowana na duchowym podłożu myśli Ojca Świętego Jana Pawła II. Jej głównym celem jest szeroko rozumiana refleksja nad pedagogiką katolicką – wypracowaniem, rozwojem i wdrożeniem w życie.

Streszczenie. Coraz częściej spotykamy się z działaniem różnych grup, organizacji, środowisk, które dążą do budowania jedności Europy na różnych płaszczyznach i w różnym aspekcie. Koniecznym staje się budowanie owej jedności w ramach kształcenia i wychowania opartego na wartościach katolickich. Ku temu służyć ma pedagogika katolicka, która ma stać się odpowiedzią na współczesne wyzwanie w kontekście testamentu Jana Pawła II i powstających oddolnie inicjatyw dotyczących organizacji i prowadzenia m.in. szkół katolickich, jednostek opiekuńczo-wychowawczych, charytatywnych, kulturalnych. W tym duchu powstała idea «Europy Karpat», która z każdym rokiem obejmuje nowe środowiska. Ważnym środowiskiem edukacyjno-formacyjnym jest środowisko akademickie, które winno pochylić się nad nową formą i nowym kierunkiem kształcenia, jaką jest pedagogika katolicka. W tym celu powstała Międzynarodowa Rada Pedagogiki Katolickiej jako zespół osób podejmujących owe wyzwanie. Jego zadaniem jest wypracowanie odpowiednich programów także dla celów akademickich.

More and more frequently, we find the action of various groups, organizations, communities that aim to build unity of Europe at various levels and in different aspect. It becomes necessary to build this unity in form of education and upbringing based on Catholic values. Catholic pedagogy is to build this unity, it is also to be the answer to current challenges in the context of the will of John Paul II and forming from below initiatives concerning organization and conducting among others: Catholic schools, care and educational units, charitable and cultural units. In this spirit, the idea of «Europe of the Carpathians» was created, which each year includes new environments. An important educational and forming environment is the academic environment, which must concern a new form and new direction in education, which is Catholic pedagogy. For this purpose, the International Council of Catholic Education was created as a group of people undertaking these challenges. Its task is to develop appropriate programs also for academic purposes.

Słowa kluczowe: jedność, pedagogika, katolicka, wychowanie.